



Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

Zo doende 2020

Jaaroverzicht dierproeven en proefdieren
van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

elzijn, ziekte, vis, veiligheid, fok,
echnologie, muis, toezicht, wet,
orging, gedrag, toezicht, vaccin,
ziekte, welzijn, biotechnologie,
nderwijs, toetsing, onderzoek,
ging, vaccin, toezicht, medicijn,
nijn, ongerief, proefdieren, vis,

Voorwoord

Deze uitgave van 'Zo doende 2020' geeft informatie over de dierproeven die vergunninghouders hebben uitgevoerd en het toezicht dat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft uitgevoerd op de naleving van de Wet op de dierproeven (Wod) in 2020. De NVWA heeft dit jaaroverzicht opgesteld op basis van onder andere gegevens die de vergunninghoudende instellingen hebben aangeleverd en op basis van informatie van inspecties die zijn uitgevoerd door de NVWA. De Zo doende is opgemaakt volgens de Europese richtlijn.

Met dit jaaroverzicht onderstreept de NVWA het belang van zorgvuldige en transparante informatievoorziening over dierproeven en proefdieren in Nederland. Het beleid van de overheid is gericht op het verantwoord en zorgvuldig uitvoeren van dierproeven. De NVWA draagt hieraan bij door toe te zien op de naleving van de Wet op de dierproeven. In 2020 zijn er door de Corona-maatregelen minder inspecties uitgevoerd dan gepland. De uitgevoerde inspecties laten het beeld zien dat vergunninghouders de voorschriften die verband houden met het welzijn van de proefdieren goed hebben nageleefd.

Klachten over het omgaan met proefdieren kunt u, eventueel vertrouwelijk, melden. Dit kunt u doen op de internetsite van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (www.nvwa.nl), telefonisch via 0900-0388. Ook als u vragen hebt over het onderwerp kunt u op die manier contact opnemen met de NVWA. Meer informatie over dierproeven en eerdere jaaroverzichten vindt u op www.nvwa.nl.

Gerard Bakker

Utrecht,
inspecteur-generaal Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Samenvatting	4
2 Toezicht	5
3 Verlenen van vergunningen, ontheffingen en gelijkstellingen	7
4 Registratie proefdieren en dierproeven	8
4.1 Inleiding	8
4.2 Dierproeven	8
4.3 Dieren dood of gedood na gebruik in fok en dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef	14
Bijlage 1 Dierproeven in 2020 in percentages	15
Bijlage 2 Registratie dierproeven en proefdieren 2020	18
Bijlage 3 Lijst met vergunninghouders	48

1 Samenvatting

Aantal dierproeven in 2020 stabiel ten opzichte van 2019

In 2020 registreerden de Nederlandse vergunninghouders 448.798 dierproeven. Dat zijn 142 dierproeven meer dan in 2019. In 2020 vonden minder proeven plaats met onder andere muizen, cavia's, varkens en kippen. Het aantal proeven met Syrische goudhamsters, honden, katten, schapen, paarden en ezels, reptielen, klauwkickers en zebravissen liet een stijging zien.

Hergebruik van proefdieren

Het is mogelijk om een proefdier te laten deelnemen aan meerdere proeven. Hiervoor gelden specifieke voorwaarden, die zijn opgenomen in artikel 1e van de Wet op de dierproeven (Wod). Zo mag bij hergebruik de eerdere proef slechts licht of matig ongerief hebben veroorzaakt. Ook mag de volgende dierproef alleen vallen in de categorieën licht, matig of minimaal ongerief. Door hergebruik ligt het werkelijke aantal proefdieren lager dan het aantal verrichte dierproeven. In 2020 zijn bij 4.892 proeven dieren hergebruikt.

Doel van de proef

De meeste dierproeven worden uitgevoerd voor de doelen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (144.609, 35,5%), toegepast en omzettingsgericht onderzoek (102.672, 25,2%) en krachtens wetgeving vereiste toxiciteits- en veiligheidstesten (119.859, 29,5%).

Inspecties NVWA

De NVWA houdt toezicht op de naleving van de Wod. De NVWA inspecteerde in 2020 de meerderheid van vergunninghouders maar was vanwege de maatregelen rondom COVID-19 niet in staat om alle vergunninghouders te inspecteren. In 2020 verleende de NVWA namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) nieuwe vergunning aan 1 instelling en 2 vergunningen werden ingetrokken. Eind 2020 waren 81 instellingen in het bezit van een vergunning voor het verrichten van dierproeven. Deze instellingsvergunninghouders zijn bijvoorbeeld universiteiten, universitaire ziekenhuizen, onderzoeksinstellingen en farmaceutische bedrijven. Van de 81 vergunninghouders waren 43 instellingen ook in het bezit van een vergunning voor het fokken of afleveren van dieren met het oog op dierproeven. 1 instelling was alleen in het bezit van een fok- en afleververgunning.

In 2020 voerde de NVWA in totaal 146 inspecties uit. Dit zijn 83 inspecties minder dan in 2019. De terugloop in aantallen inspecties is een direct gevolg van de opgelegde coronamaatregelen waardoor er, tijdelijk, geen fysieke inspecties mogelijk waren. In de loop van het jaar is het fysiek inspecteren weer opgepakt maar wel onder strenge voorwaarden, hetgeen resulteert in een lager aantal inspecties dan voorgaande jaren.

2 Toezicht

Algemeen

De NVWA houdt toezicht op naleving in het kader van de Wet op de dierproeven (Wod). In 2020 ging het om toezicht op 81 instellingen en bedrijven die een instellingsvergunning hebben voor het verrichten van dierproeven, het fokken van proefdieren en het afleveren van proefdieren. Deze instellingsvergunninghouders zijn bijvoorbeeld universiteiten, universitaire ziekenhuizen, onderzoeksinstellingen en farmaceutische bedrijven. Dit toezicht vindt plaats door middel van inspecties. Deze vinden zowel aangekondigd als niet aangekondigd plaats.

De NVWA inspecteerde in 2020 de meerderheid van vergunninghouders maar was vanwege de maatregelen rondom COVID-19 niet in staat om alle vergunninghouders te inspecteren. Deze inspecties worden risicogericht uitgevoerd aan de hand van scores op veronderstelde risico-indicatoren. Op basis hiervan wordt bepaald hoe vaak de NVWA een bepaalde vergunninghouder jaarlijks inspecteert. Risico-indicatoren zijn bijvoorbeeld het aantal dieren, het aantal verschillende diersoorten, het aantal locaties waar dierproeven plaatsvinden, de soorten dierproeven, de inspectiehistorie en eventuele meldingen. In 2020 zijn er geen maatregelen opgelegd aan instellingen naar aanleiding van een inspectie. De maatregelen zijn een schriftelijke waarschuwing of proces-verbaal, zie voor meer informatie het specifiek interventiebeleid dierproeven van de NVWA (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-62729.html>).

Voor 2020 had de NVWA 6 inspectieonderwerpen voor de uitvoering van het toezicht vastgesteld.

Deze inspectieonderwerpen zijn:

- naleving van de regels voor huisvesting en verzorging van proefdieren;
- zorgvuldigheid van verrichte handelingen;
- het verrichten van de handelingen conform het onderzoeksplan;
- controle op de deskundigheid van personen die met proefdieren werken en/of dierproeven uitvoeren;
- naleving instanties voor dierenwelzijn;
- overige redenen voor een inspectie, zoals bijvoorbeeld de controle op de aanlevering van de registratiegegevens door vergunninghouders.

In totaal voerde de NVWA in 2020 146 inspecties uit bij vergunninghouders. Dit zijn er 83 minder dan in het vorige verslagjaar. 12% van de inspecties gebeurde onaangekondigd (tegen 37% in 2019). De maatregelen rondom COVID-19 maakten afstemming met de vergunninghouders vooraf in veel gevallen noodzakelijk.

Een aantal van de inspecties werd door 2 inspecteurs uitgevoerd. Duo-inspecties worden uitgevoerd bij bijvoorbeeld:

- nieuwe vergunninghouders;
- vergunninghouders met verminderde naleving;
- specifieke inspectieonderwerpen of in het kader van intervisie en intercollegiale afstemming.

Afbeelding 1 geeft de aantallen NVWA-inspecties weer per inspectieonderwerp in 2020. De meeste inspecties die de NVWA in 2020 uitvoerde, betreffen inspecties op de naleving van de Regeling huisvesting en verzorging proefdieren.

Interventiebeleid dierproeven

Het specifiek interventiebeleid dierproeven beschrijft hoe de NVWA optreedt bij geconstateerde overtredingen. De Wod is strafrechtelijk handhaafbaar. Dat betekent dat de NVWA alle geconstateerde overtredingen en misdrijven in dit domein voorlegt aan het Openbaar Ministerie, dat vervolgens beslist over de vervolging. Het OM bepaalt of de zaak door een OM strafbeschikking kan worden afgedaan of dat de zaak voorgelegd dient te worden aan de strafrechter. Daarnaast beschikt de NVWA in het kader van bestuursrecht over de mogelijkheid om een vergunning te schorsen of in te trekken. De vergunninghouder mag dan in het uiterste geval geen dierproeven meer uitvoeren of geen proefdieren meer fokken of afleveren. De NVWA kan naleefhulp geven aan de vergunninghouder. De NVWA geeft dan informatie hoe de vergunninghouder aan de wettelijke voorschriften kan voldoen.

Wilt u het interventiebeleid dierproeven bekijken? Ga dan naar:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-62729.html>

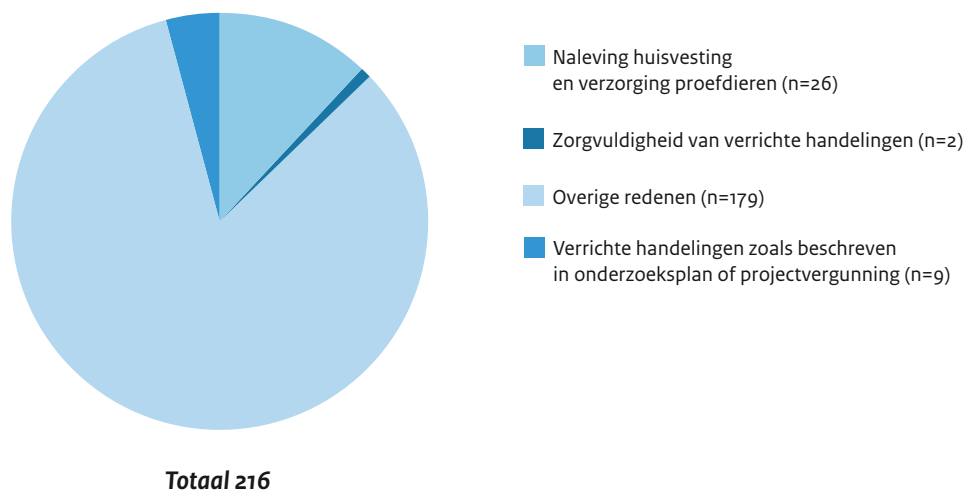
Klachten over het omgaan met proefdieren kunt u, eventueel vertrouwelijk, melden. Dit kunt u online doen op www.nvwa.nl, en telefonisch via 0900-0388. Ook voor vragen over het onderwerp of meer informatie kunt u op die manier contact opnemen.

Maatregelen

Er werden in 2020 geen schriftelijke waarschuwingen of processen-verbaal opgemaakt.

Afbeelding 1

Aantallen NVWA-inspecties per inspectieonderwerp uitgevoerd in 2020



3 Verlenen van vergunningen, ontheffingen en gelijkstellingen

De NVWA voert namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nog andere taken uit in het kader van de Wet op de dierproeven (Wod). Deze taken zijn het verlenen van instellingsvergunningen, ontheffingen en gelijkstellingen van beroepskwalificaties.

Verlenen van vergunningen

Eind 2020 waren 81 instellingen in het bezit van een vergunning voor het verrichten van dierproeven conform artikel 2 van de Wod. Daarvan waren 43 instellingen ook in het bezit van een vergunning op basis van artikel 11a voor het fokken of afleveren van dieren met het oog op dierproeven. 1 instelling was alleen in het bezit van een fok- en afleververgunning. Bijlage 4 geeft een overzicht van de vergunninghouders.

Nieuwe vergunningen

In 2020 is er 1 nieuwe vergunning verleend door de NVWA.

Ontheffingen

De NVWA verleent namens de minister ontheffingen. Deze ontheffingen worden verleend op basis van artikel 6, lid 2 van de Dierproevenregeling 2014, artikel 5 lid 3 van de Dierproevenregeling 2014 en/of artikel 2, lid 5 van het Dierproevenbesluit 2014.

In 2020 heeft de NVWA 151 ontheffingen op basis van artikel 6 lid 2 van de Dierproevenregeling 2014 verleend. Deze ontheffingen kunnen worden afgegeven als de persoon die proefdieren verzorgt, biotechnische werkzaamheden uitvoert of proefdieren doodt, beschikt over een vergelijkbaar deskundigheids- en bekwaamheidsniveau. Een ontheffing kan worden beperkt tot specifieke handelingen aan proefdieren.

In 2020 heeft de NVWA 69 ontheffingsaanvragen behandeld op basis van artikel 5, 3^e lid van de Dierproevenregeling 2014. Daarvan is aan 46 personen ontheffing verleend. Deze ontheffing betreft personen die beschikken over een vergelijkbaar deskundigheids- en bekwaamheidsniveau vergeleken met de vereisten in artikel 5, 1^e lid van de Dierproevenregeling 2014 en/of artikel 2, 5^e lid van het Dierproevenbesluit 2014. Deze ontheffing betreft een vergelijkbaar deskundigheids- en bekwaamheidsniveau van de persoon die het project en de dierproef opzet.

Gelijkstelling van EU-beroepskwalificaties

Als een persoon in een lidstaat van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte (EER) de opleiding heeft gevolgd waarbij kan worden aangetoond dat deze persoon wel beschikt over een vergelijkbaar deskundigheids- en bekwaamheidsniveau, kan deze persoon bij de NVWA een aanvraag doen voor gelijkstelling van EU-beroepskwalificaties. De NVWA heeft in het verslagjaar 2020 32 gelijkstellingsaanvragen behandeld waarvan er 18 afgegeven zijn. Deze gelijkstellingen betreffen de gelijkstelling van de door de minister erkende cursus proefdierkunde en de beschikking over soort specifieke kennis.

4 Registratie proefdieren en dierproeven

4.1 Inleiding

Conform artikel 15 van de Wet op de dierproeven moeten vergunninghouders over het voorafgaande kalenderjaar opgave doen van de verwerving van de proefdieren en de verrichte dierproeven. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de registratiegegevens.

Op verzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) geven de tabellen 11 tot en met 24 van bijlage 2 apart de dierproeven weer die verricht zijn bij universiteiten en universitaire medische centra. Deze tabellen zijn door de vergunninghouders zelf aangeleverd en integraal overgenomen. Er is geen wettelijke verplichting voor deze OCW tabellen. De tabellen 25 en 26 presenteren de dierproeven die in opdracht van het ministerie van Defensie zijn verricht.

4.2 Dierproeven

4.2.1 Algemeen

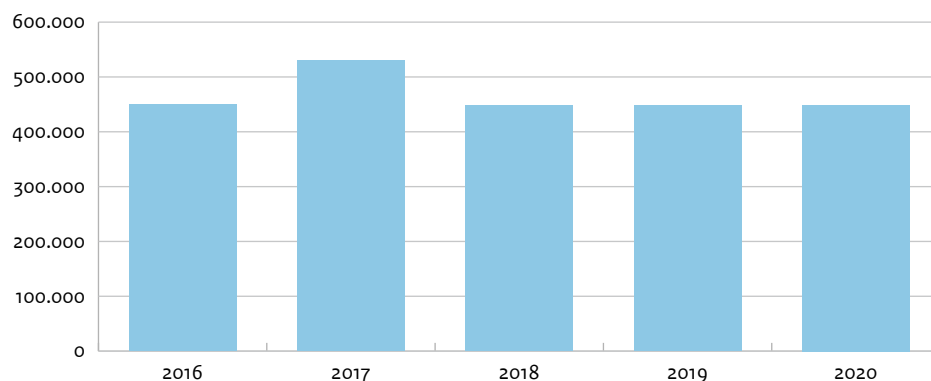
De registratie in 2020 is uitgevoerd conform het Uitvoeringsbesluit EU/2012/707 bij de Richtlijn EU/2010/63.

4.2.2 Aantal dierproeven

In 2020 registreerden de Nederlandse vergunninghouders 448.798 dierproeven; dit is een zeer lichte toename (+ 142) ten opzichte van 2019.

Afbeelding 2

Totaal aantal dierproeven in de jaren 2016 tot en met 2020.



4.2.3 Doden zonder voorafgaande handeling

Het doden van dieren alleen voor het gebruik van hun organen, weefsels of lichaamsvloeistoffen merkt Nederland, in tegenstelling tot de EU, aan als dierproef. In 2020 gebruiken de Nederlandse vergunninghouders hiervoor 42.020 dieren (9,4%) die zij registreerden in de categorie 'doden zonder voorafgaande handeling'.

Voor deze categorie worden ten opzichte van de overige dierproeven relatief veel vissen, muizen en ratten gebruikt.

Afbeelding 3 toont bij 'doden zonder voorafgaande handeling' de onderverdeling per diersoort en per doel van de proef. 'Doden zonder voorafgaande handeling' vindt voornamelijk plaats voor de doelen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en bescherming van diersoorten.

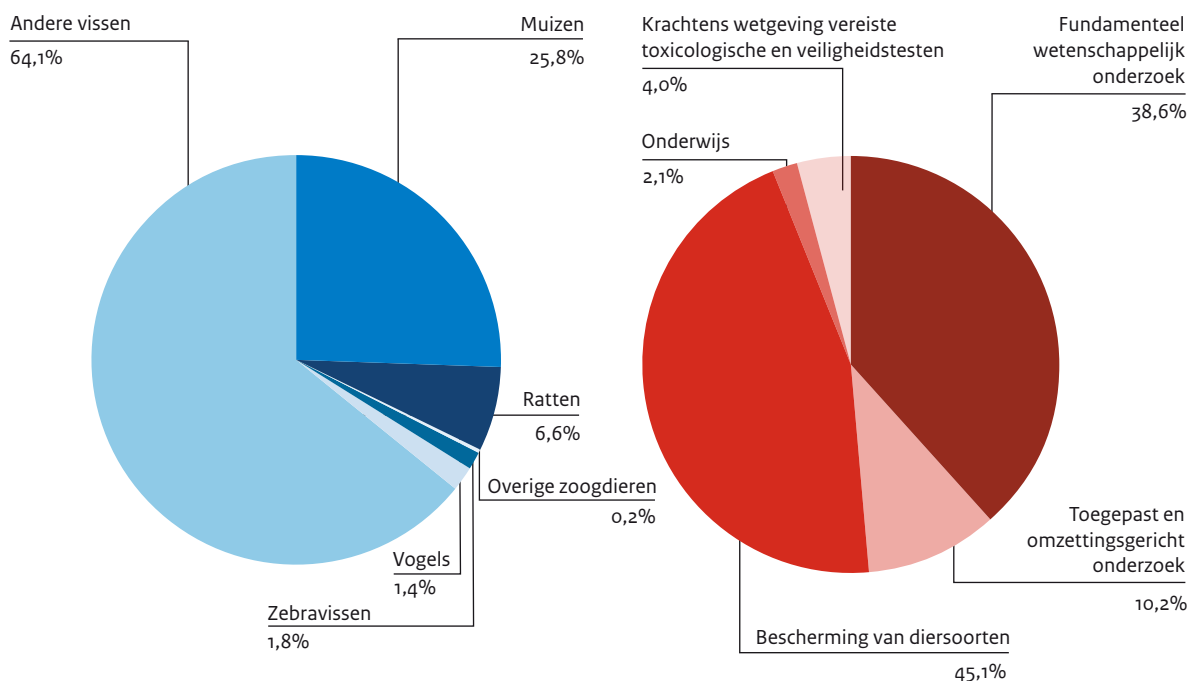
Leeswijzer bij analyses en tabellen in hoofdstuk 4 Registratie proefdieren en dierproeven

Uitsluitend Nederlandse vergunninghouders registreren de categorie doden zonder voorafgaande handeling. Om de vergelijking met andere EU-landen in de toekomst te vereenvoudigen, is ervoor gekozen de categorie doden zonder voorafgaande handeling buiten de analyse te laten van de aspecten van dierproeven. Dit betekent dat alle volgende analyses en tabellen in hoofdstuk 4, inclusief de tabellen in de bijlagen 1 en 2, conform de EU-systematiek, steeds gebaseerd zijn op:

Het totaal aantal dierproeven geregistreerd in 2020 (= 448.798) min het aantal dieren gedood zonder voorafgaande handeling (= 42.010) is het aantal dierproeven voor de Europese registratie (= 406.788).

Waar vergelijking met voorgaande jaren mogelijk is, zijn die aantallen ook gecorrigeerd voor doden zonder voorafgaande handelingen. Op basis van de Europese registratie zijn in 2020 6.838 (1,7%) meer dierproeven uitgevoerd dan in 2019.

Afbeelding 3
Dodan zonder voorafgaande handeling, per diersoort en per doel van de proef



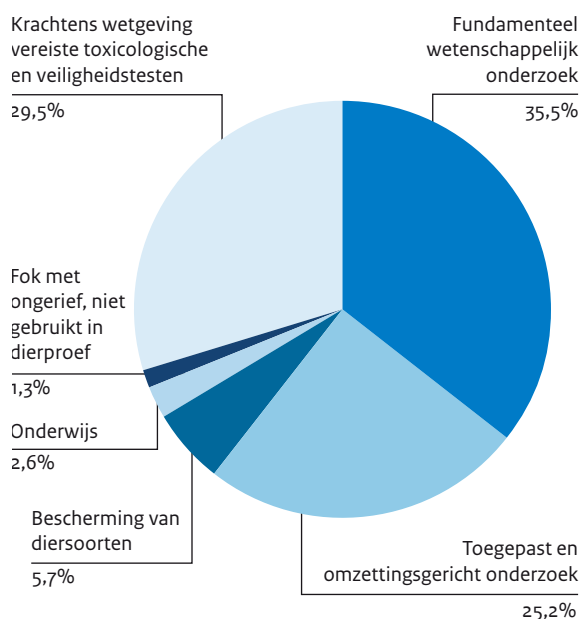
4.2.4 Doel van de proef

In de registratie kunnen 8 hoofddoelen worden onderscheiden waarvoor dierproeven worden uitgevoerd:

- fundamenteel wetenschappelijk onderzoek;
- toegepast en omzettingsgericht onderzoek;
- onderwijs;
- bescherming van het milieu;
- bescherming van diersoorten;
- krachtens wetgeving vereiste toxicologische en veiligheidstesten;
- forensisch onderzoek;
- fok met ongerief, niet gebruikt in dierproeven.

De meeste dierproeven werden uitgevoerd voor de doelen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (144.609, 35,5%), toegepast en omzettingsgericht onderzoek (102.672, 25,2%) en krachtens wetgeving vereiste toxiciteits- en veiligheidstesten (119.859, 29,5%).

Afbeelding 4
Aantallen dierproeven per hoofddoel



4.2.5 Wettelijke bepalingen

In 2020 hebben de vergunninghouders 119.859 dierproeven (29,5 % van het totaal) uitgevoerd op grond van wettelijke bepalingen. Hiervan zijn 118.390 (98,8%) proeven uitgevoerd op grond van EU-wetgeving en 1.469 (1,2%) proeven op grond van niet-EU-wetgeving.

4.2.6 Diersoorten

In 2020 vonden minder proeven plaats met onder andere muizen, cavia's, varkens en kippen. Met onder andere Syrische goudhamsters, honden, katten, schapen, paarden en ezels, reptielen, klauwkickers en zebrevissen vonden meer proeven plaats. De toename in het gebruik van honden en katten is mede te verklaren door het aantal huisdieren dat gebruikt wordt voor onderzoek naar verspreiding van het SARS-Cov2 virus onder huisdieren. Aan de eigenaren van deze dieren is gevraagd of zij deel wilden nemen aan wetenschappelijk onderzoek waarbij eenmalig bloed en twee swabs werden afgenomen. De toename van het gebruik van paarden, ezels en kruisingen daarvan is toe te schrijven aan toegepast en omzettingsgericht onderzoek naar infectieziekten bij de mens.

Tabel 1

Aantallen dierproeven per diersoort in 2018, 2019 en 2020

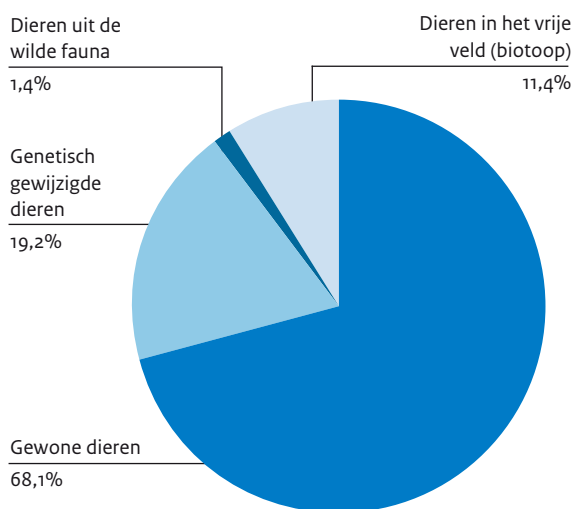
diersoort	2018	2019	2020
Muizen	155.524	159.614	148.291
Ratten	91.579	81.603	87.169
Cavia's	11.443	9.108	8.537
Mongoolse gerbils	105	54	109
Syrische goudhamsters	911	684	2.856
Chinese dwerghamsters	0	0	0
Andere knaagdieren	668	1.066	495
Konijnen	13.788	13.298	15.373
Honden	1.016	550	803
Katten	120	171	604
Fretten	475	641	570
Andere roofdieren	84	81	25
Klauwaapjes	45	0	25
Resusapen	160	117	159
Java-apen	0	38	28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	146	135	310
Varkens	10.594	11.558	9.192
Geiten	125	321	248
Schape	643	1.367	2.278
Runderen	3.607	4.214	4.090
Andere zoogdieren	225	294	244
Kippen, huishoenders	51.006	52.430	45.268
Andere vogels	13.884	13.911	18.046
Reptielen	125	1	360
Kikkers	0	0	0
Klauwkikkers	401	284	2.641
Amfibieën	0	720	74
Zebravissen	19.935	8.847	14.310
Andere vissen	25.286	38.843	44.683
Totaal	401.895	399.950	406.788

4.2.7 Bijzonderheid dier

Vergunninghouders dienen bij de registratie aan te geven of een dierproef is verricht op:

- een gewoon dier;
- een genetisch gewijzigd dier;
- een dier afkomstig uit de wilde fauna;
- een dier in het vrije veld (biotoop).

Afbeelding 5 Bijzonderheid dier



In 2020 vonden 328.637 dierproeven plaats met dieren zonder genetisch gewijzigde achtergrond. Hiervan zijn 46.215 dierproeven uitgevoerd met dieren in de natuurlijke leefomgeving (habitat) en 5.521 dierproeven met dieren uit de wilde fauna.

Genetisch gewijzigde dieren

Genetisch gewijzigde (gemodificeerde) dieren zijn dieren waarvan het genoom door een DNA-techniek is gewijzigd. Genetisch gewijzigde dieren zijn ook dieren van lijnen met een spontane of chemisch geïnduceerde mutatie. In 2020 zijn 78.151 dierproeven verricht op genetisch gewijzigde dieren. Het aantal geregistreerde dierproeven op genetisch gewijzigde dieren is daarmee licht hoger (+2.296) dan het aantal dierproeven op genetisch gewijzigde dieren in 2019.

4.2.8 Hergebruik en herkomst van proefdieren in dierproeven

Het is mogelijk om een proefdier meer dan 1 maal te gebruiken voor een dierproef. Hierdoor ligt het werkelijk aantal gebruikte proefdieren lager dan het aantal verrichte dierproeven. In 2020 zijn 4.892 dierproeven geregistreerd waarbij sprake is van hergebruik van proefdieren. Hergebruik vindt vooral plaats bij proeven met het doel onderwijs (2.650) en toegepast en omzettingsgericht onderzoek (1.681).

Voor het gebruik van non-humane primaten (NHP's) in dierproeven moet de afkomst en de generatie worden geregistreerd. 'F1', 'F2 of groter' en 'zichzelf in stand houdende kolonie' geeft informatie over het aantal generaties dat het dier afstamt van wildvangdieren.

Tabel 2

Aantallen dierproeven met NHP's opgesplitst in afkomst per generatie

	F2 of groter	zichzelf in stand houdende kolonie	Totaal
Hergebruikt			
Rhesusapen		22	22
Java-apen			
Klauwaapjes			
In de EU (incl. NL) bij een geregistreerde fokker geboren apen			
Rhesusapen		133	133
Java-apen		28	28
Klauwaapjes		25	25
In Azië geboren apen			
Rhesusapen	4		4
Java-apen			
Klauwaapjes			
Totaal aantal dierproeven met NHP's per generatie	4	208	212

4.2.9 Herplaatsing of adoptie

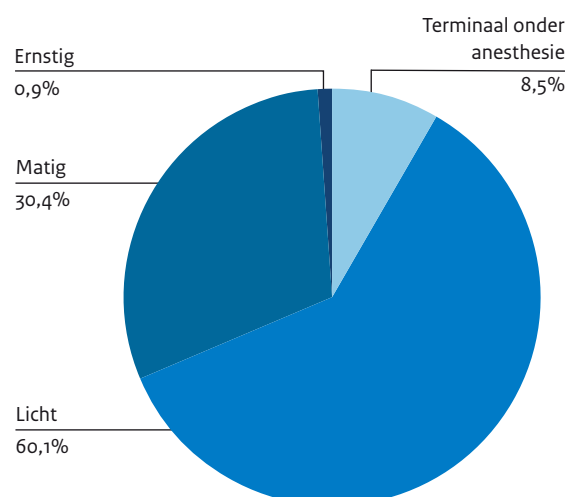
In 2020 zijn 26.468 dieren geadopteerd, terug naar de eigenaar gegaan of vrijgelaten.

Terug naar eigenaar: dit zijn onder ander landbouwhuisdieren die in een praktijkproef deelgenomen of honden en katten waarvan de eigenaar toestemming heeft gegeven voor wetenschappelijk onderzoek. Onder vrijgelaten proefdieren vallen wilde dieren die bijvoorbeeld worden gevangen, gemeten en voorzien worden van een zender.

4.2.10 Ongerief

Afbeelding 6

Mate van ongerief



Het ondervonden ongerief wordt onderverdeeld in 4 categorieën, te weten terminaal onder anesthesie, licht, matig en ernstig. Dit ongerief wordt vastgelegd in een welzijnsdagboek; op basis van de welzijnsevaluatie schat de vergunninghouder achteraf de mate van ongerief in bij dieren. Verreweg de meeste dierproeven worden door vergunninghouders geregistreerd in de categorieën licht (60,1%) of matig ongerief (30,4%).

4.3 Dieren dood of gedood na gebruik in fok en dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef

De NVWA houdt ook toezicht op dieren die bij een vergunning houdende instelling aanwezig zijn en niet in dierproeven worden gebruikt (artikel 1.b.3.Wod). De NVWA vraagt instellingsvergunninghouders om de dieren te registreren die zijn doodgegaan of gedood zonder dat zij zijn gebruikt in een dierproef.

Sinds 2014 wordt bij deze dieren onderscheid gemaakt tussen dieren die zijn doodgegaan of gedood na gebruik in fok (bijvoorbeeld ouderdieren die zijn gebruikt voor de fok) en dieren die zijn doodgegaan of zijn gedood vóór gebruik in fok of dierproef (bijvoorbeeld vanwege ongeschiktheid voor gebruik in dierproeven).

In 2020 zijn 133.683 dieren doodgegaan of gedood na gebruik in fok en 264.353 dieren doodgegaan of gedood vóór gebruik in fok of dierproef (zie Tabel 3). Het totaal aantal dieren dat in 2020 is doodgegaan of gedood zonder te zijn gebruikt in fok of dierproef of na gebruik in fok is daarmee 398.036. Dit is een flinke daling ten opzichte van 2019 (zie Tabel 4).

Tabel 3

Dieren doodgegaan of gedood na gebruik in fok of voor gebruik in fok of dierproef in 2020

	dieren dood of gedood na gebruik in fok	dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef
'Gewone' dieren	35.121	37.269
Genetisch gewijzigde dieren	98.562	226.742
waarvan muizen	41.595	188.396
waarvan ratten	754	2.702
waarvan vissen	56.213	35.643
Dieren uit de wilde fauna	0	342
Totaal	133.683	264.353

Tabel 4

Dieren doodgegaan of gedood na gebruik in fok of voor gebruik in fok of dierproef van 2016 tot en met 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
'Gewone' dieren	76.868	77.040	79.515	67.697	72.390
Genetisch gewijzigde dieren	361.786	371.127	357.924	374.514	325.304
waarvan muizen	274.216	283.489	271.961	262.238	229.991
waarvan ratten	4.209	3.215	3.691	3.089	3.456
waarvan vissen	83.089	84.423	82.272	109.185	91.856
Dieren uit de wilde fauna	112	85	67	556	342
Totaal	440.766	448.252	437.506	442.767	398.036

Bijlage 1

Dierproeven in 2020 in percentages

Bijzonderheid Dier	%
A. Dier ander dan B, C en D	70,9
B. Genetisch gewijzigd dier	19,0
C. Uit de wilde fauna	1,4
D. In het vrije veld (biotoop)	8,7
	100
Doel	%
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	34,9
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek	
t.b.v. de Mens	12,5
Dierziekten, dierenwelzijn	15,1
Overig	0,9
Bescherming van het milieu	0,2
Bescherming van diersoorten	5,0
Onderwijs	3,7
Forensisch onderzoek	0,0
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	0,3
Gereguleerde productie	0,1
Kwaliteitscontrole	9,0
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie	
Algemeen	16,0
Ecologie	1,4
Diervoeder en doeldier	0,9
	100
Wettelijke bepalingen	%
Geen wettelijke bepaling	72,6
EU wetgeving	27,0
Nationale wetgeving EU-land(en)	0,0
Niet-EU wetgeving	0,4
	100
Bijzondere technieken	%
<i>In de proef werden bijzondere technieken of ingrepen toegepast, bestaande uit:</i>	
Géén van onderstaande technieken of ingrepen	87,9
Doden zonder voorafgaande handelingen	10,9
Gebruikt in productie van een nieuwe genetisch gewijzigde lijn	1,3
	100
Mate van ongerief	%
Terminaal onder anesthesie	9,0
Licht	61,3
Matig	28,5
Ernstig	1,2
	100

Doden zonder voorafgaande handeling, diersoort	%
Zoogdieren	37,6
waarvan muizen	30,7
waarvan ratten	6,6
Vogels	0,7
Vissen	61,8
	100
Doden zonder voorafgaande handeling, hoofddoel	%
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	37,8
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek	6,4
Bescherming van diersoorten	50,0
Onderwijs	2,0
Krachtens wetgeving vereiste toxicologische en veiligheidstesten	3,7
	100

Bijlage 2

Registratie dierproeven en proefdieren 2020

Tabellarische registratiegegevens – algemeen

1. Diersoort – bijzonderheid dier	19
2. Diersoort – hoofddoel van de proef	20
3. Genetisch gewijzigde dieren – hoofddoel van de proef	22
4. Diersoort – wettelijke bepalingen	23
5. Diersoort – toxicologisch onderzoek	24
6. Diersoort – mate van ongerief	25
7. Doel van de proef – bijzonderheid dier	26
8. Doel van de proef – mate van ongerief	27
9. Doel van de proef – wettelijke bepalingen	28
10. Doel van de proef – toxicologisch onderzoek	29

Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs (wo)

11. Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam – diersoort/doel proef	31
12. Universiteit van Amsterdam – diersoort/doel proef	33
13. Vrije Universiteit Medisch Centrum Amsterdam – diersoort/doel proef	34
14. Vrije Universiteit Amsterdam – diersoort/doel proef	35
15. Universiteit Twente Enschede – diersoort /doel proef	36
16. Rijksuniversiteit Groningen – diersoort/doel proef	37
17. Leids Universitair Medisch Centrum – diersoort/doel proef	38
18. Universiteit Leiden – diersoort/doel proef	39
19. Universiteit Maastricht – diersoort/doel proef	40
20. Radboud Universiteit Nijmegen – diersoort/doel proef	41
21. Universitair Medisch Centrum Utrecht – diersoort/doel proef	42
22. Universiteit Utrecht – diersoort/doel proef	43
23. Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam – diersoort/ doel proef	44
24. Wageningen Universiteit – diersoort/doel proef	45
25. Dierproeven bij Defensie – diersoort/doel van de test	47
26. Dierproeven bij Defensie – diersoort/mate van ongerief	47

Tabel 1

Diersoort - bijzonderheid dier

diersoort	gewoon dier (behalve aap)	genetisch gewijzigd zonder ongerief	genetisch gewijzigd met ongerief	dieren uit wilde fauna (behalve aap)	dieren in hun biotoop (behalve aap)	nhp zichzelf in stand houdende kolonie	nhp f2 of groter	totaal
Muizen	83.435	56.847	8.009					148.291
Ratten	86.121	907	141					87.169
Cavia's	8.537							8.537
Mongoolse gerbils	109							109
Syrische goudhamsters	2.856							2.856
Andere knaagdieren	408			21	66			495
Konijnen	15.041	296			36			15.373
Honden	803							803
Katten	604							604
Fretten	570							570
Andere roofdieren					25			25
Klauwaapjes							25	25
Rhesusapen						4	155	159
Java-apen							28	28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	310							310
Varkens	9.186	6						9.192
Geiten	248							248
Schapen	2.278							2.278
Runderen	4.089	1						4.090
Andere zoogdieren	12			35	197			244
Huishoenders	45.268							45.268
Andere vogels	1.298			258	16.490			18.046
Reptielen					360			360
Klauwkikkers	2.641							2.641
Andere amfibieën				74				74
Zebravissen	2.366	11.136	808					14.310
Andere vissen	10.509			5.133	29.041			44.683
Totaal	276.689	69.193	8.958	5.521	46.215	4	208	406.788

Tabel 2 (zie volgende pagina vervolg tabel 2)
Diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs
Muizen	80.220	41.720	1.059	1.272			6.156
Ratten	13.161	2.760		594			2.301
Cavia's	7.437	52	76	53			10
Mongoolse gerbils	109						
Syrische goudhamsters		1.934	249				43
Andere knaagdieren	358				21	66	50
Konijnen	70	137	23	7			60
Honden	36	1	243	67			44
Katten		30	429	11			13
Fretten	12	534					24
Andere roofdieren	25						
Klauwaapjes		25					
Rhesusapen	4	155					
Java-apen		28					
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	30	129	89	3			20
Varkens	1.677	245	5.089	7			134
Geiten	183	64					1
Schapen	9	1.906	63	151			101
Runderen	8	231	2.822	2			717
Andere zoogdieren	226	4	5	3	6		
Huishoenders	630	13	30.584	349			582
Andere vogels	16.336	753	509	11		224	140
Reptielen						360	
Klauwkikkers	396						160
Andere amfibieën	74						
Zebravissen	12.544			1.400			56
Andere vissen	11.064		6.781		575	22.358	77
Totaal	144.609	50.721	48.021	3.930	602	23.008	10.689

Tabel 2 (vervolg)
Diersoort - doel van de proef

diersoort	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen		5.145		9.269	3.450			148.291
Ratten		108		15.040	53.017	188		87.169
Cavia's				673	236			8.537
Mongoolse gerbils								109
Syrische goudhamsters				630				2.856
Andere knaagdieren								495
Konijnen			296	2.245	12.535			15.373
Honden				32	380			803
Katten					121			604
Fretten								570
Andere roofdieren								25
Klauwaapjes								25
Rhesusapen								159
Java-apen								28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan					25		14	310
Varkens				756	1.110		174	9.192
Geiten								248
Schape				2			46	2.278
Runderen	26		26	91	157		10	4.090
Andere zoogdieren								244
Huishoenders				6.693	2.231		4.186	45.268
Andere vogels					73			18.046
Reptielen								360
Klauwkikkers						2.085		2.641
Andere amfibieën								74
Zebravissen		70				240		14.310
Andere vissen						3.828		44.683
Totaal	26	5.323	322	35.431	73.335	6.341	4.430	406.788

Tabel 3

Genetisch gewijzigde dieren - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	onderwijs	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	totaal
Muizen	30.602	26.045	369	2.695	5.145		64.856
Ratten	682	216		42	108		1.048
Konijnen						296	296
Varkens		6					6
Runderen						1	1
Zebravissen	11.868			6	70		11.944
Totaal	43.152	26.267	369	2.743	5.323	297	78.151

Tabel 4
Diersoort – wettelijke bepalingen

diersoort	geen wettelijke bepaling	EU wetgeving	niet-EU wetgeving	totaal
Muizen	135.572	12.719		148.291
Ratten	18.924	68.245		87.169
Cavia's	7.628	909		8.537
Mongoolse gerbils	109			109
Syrische goudhamsters	2.226	630		2.856
Andere knaagdieren	495			495
Konijnen	297	15.076		15.373
Honden	391	380	32	803
Katten	483	121		604
Fretten	570			570
Andere roofdieren	25			25
Klauwaapjes	25			25
Rhesusapen	159			159
Java-apen	28			28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	271	39		310
Varkens	7.152	1.123	917	9.192
Geiten	248			248
Schape	2.230	46	2	2.278
Runderen	3.806	278	6	4.090
Andere zoogdieren	244			244
Huishoenders	32.158	12.720	390	45.268
Andere vogels	17.973	73		18.046
Reptielen	360			360
Klauwkickers	556	2.085		2.641
Andere amfibieën	74			74
Zebravissen	14.070	240		14.310
Andere vissen	40.855	3.706	122	44.683
Totaal	286.929	118.390	1.469	406.788

Tabel 5
Diersoort – toxicologisch onderzoek

diersoort	geen toxicologisch onderzoek	TOX/WV geneesmiddelen voor de mens	TOX/WV plantenbeschermende producten	TOX/WV industriële chemicaliën	TOX/WV voeding incl. contactmaterialen	TOX/WV diervoeding	TOX/WV diergeneesmiddelen en residuen daarvan	TOX/WV biociden	TOX/WV medische toepassingen	TOX/WV anders	totaal
Muizen	135.572	2.459	176	1.453			8.631				148.291
Ratten	18.924	21.945	335	44.756	86		30	1.076		17	87.169
Cavia's	7.628	321		59			529				8.537
Mongoolse gerbils	109										109
Syrische goudhamsters	2.226						630				2.856
Andere knaagdieren	495										495
Konijnen	297	1.038	3.488	7.138			2.254	1.155	3		15.373
Honden	391	295	4				113				803
Katten	483						121				604
Fretten	570										570
Andere roofdieren	25										25
Klauwaapjes	25										25
Rhesusapen	159										159
Java-apen	28										28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	271						39				310
Varkens	7.152	50				106	1.884				9.192
Geiten	248										248
Schapen	2.230						48				2.278
Runderen	3.806	26				9	249				4.090
Andere zoogdieren	244										244
Huishoenders	32.158	1.245				1.728	10.137				45.268
Andere vogels	17.973						73				18.046
Reptielen	360										360
Klauwkikkers	556		2.085								2.641
Andere amfibieën	74										74
Zebravissen	14.070	240									14.310
Andere vissen	40.855	2.046	1.001	781							44.683
Totaal	286.929	29.665	7.089	54.187	86	1.843	24.738	2.231	3	17	406.788

Tabel 6

Diersoort – mate van ongerief

diersoort	terminaal onder anesthesie	licht	matig	ernstig	totaal
Muizen	21.423	74.699	49.705	2.464	148.291
Ratten	3.520	66.088	16.973	588	87.169
Cavia's	7.414	518	501	104	8.537
Mongoolse gerbils	75	34			109
Syrische goudhamsters	11	722	2.053	70	2.856
Andere knaagdieren		293	197	5	495
Konijnen	15	13.294	1.986	78	15.373
Honden		577	218	8	803
Katten		463	141		604
Fretten	7	42	479	42	570
Andere roofdieren			25		25
Klauwaapjes			25		25
Rhesusapen		16	142	1	159
Java-apen		4	24		28
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	2	292	16		310
Varkens	103	6.048	3.002	39	9.192
Geiten		183	47	18	248
Schapen	12	1.987	265	14	2.278
Runderen		2.647	1.434	9	4.090
Andere zoogdieren		24	220		244
Huishoenders	55	38.585	6.324	304	45.268
Andere vogels	64	10.118	7.855	9	18.046
Reptielen		360			360
Klauwkikkers		2.584	56	1	2.641
Andere amfibieën		74			74
Zebravissen	332	13.207	771		14.310
Andere vissen	1.743	11.689	31.225	26	44.683
Totaal	34.776	244.548	123.684	3.780	406.788

Tabel 7

Doel van de proef – bijzonderheid dier

doel	gewoon dier (behalve aap)	genetisch gewijzigd zonder ongerief	genetisch gewijzigd met ongerief	dieren uit wilde fauna (behalve aap)	dieren in hun biotoop (behalve aap)	NHP zichzelf in stand houdende kolonie	NHP F2 of groter	totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	75.856	40.953	2.199	1.009	24.588	4		144.609
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	23.576	24.867	1.400		670		208	50.721
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	45.335	369		2.317				48.021
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	3.930							3.930
Bescherming van het milieu	410			192				602
Bescherming van diersoorten	53			1.998	20.957			23.008
Onderwijs	7.941	2.707	36	5				10.689
Forensisch onderzoek	26							26
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef			5.323					5.323
Gereguleerde productie	25	297						322
Kwaliteitscontrole	35.431							35.431
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	73.335							73.335
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	6.341							6.341
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	4.430							4.430
Totaal	276.689	69.193	8.958	5.521	46.215	4	208	406.788

Tabel 8

Doel van de proef – mate van ongerief

doel	terminaal onder anesthesie	licht	matig	ernstig	totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	29.220	67.690	46.640	1.059	144.609
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	1.590	25.313	22.289	1.529	50.721
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	1.103	37.232	9.428	258	48.021
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	4	2.935	817	174	3.930
Bescherming van het milieu		320	282		602
Bescherming van diersoorten	630	1.952	20.426		23.008
Onderwijs	2.229	6.965	1.483	12	10.689
Forensisch onderzoek		26			26
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef		4.353	705	265	5.323
Gereguleerde productie		19	303		322
Kwaliteitscontrole		30.607	4.763	61	35.431
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen		57.334	15.610	391	73.335
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie		5.759	555	27	6.341
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier		4.043	383	4	4.430
Totaal	34.776	244.548	123.684	3.780	406.788

Tabel 9

Doel van de proef – wettelijke bepaling

doel	geen wettelijke bepaling	EU wetgeving	niet-EU wetgeving	totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	144.609			144.609
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	50.721			50.721
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	48.021			48.021
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	3.930			3.930
Bescherming van het milieu	602			602
Bescherming van diersoorten	23.008			23.008
Onderwijs	10.689			10.689
Forensisch onderzoek	26			26
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	5.323			5.323
Gereguleerde productie		322		322
Kwaliteitscontrole		34.782	649	35.431
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen		72.659	676	73.335
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie		6.219	122	6.341
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doedier		4.408	22	4.430
Totaal	286.929	118.390	1.469	406.788

Tabel 10

Doel van de proef – toxicologisch onderzoek

doel	geen toxicologisch onderzoek	TOX/WV geneesmiddelen voor de mens	TOX/WV plantenbeschermende producten	TOX/WV industriële chemicaliën	TOX/WV voeding incl. contactmaterialen	TOX/WV diervoeding	TOX/WV diergeneesmiddelen en residuen daarvan	TOX/WV biociden	TOX/WV medische toepassingen	TOX/WV anders	totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	144.609										144.609
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	50.721										50.721
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	48.021										48.021
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	3.930										3.930
Bescherming van het milieu	602										602
Bescherming van diersoorten	23.008										23.008
Onderwijs	10.689										10.689
Forensisch onderzoek	26										26
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	5.323										5.323
Gereguleerde productie		322									322
Kwaliteitscontrole		15.928					19.503				35.431
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen		9.801	4.003	53.400	86	9	3.785	2.231	3	17	73.335
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie		2.468	3.086	787							6.341
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier		1.146				1.834	1.450				4.430
Totaal	286.929	29.665	7.089	54.187	86	1.843	24.738	2.231	3	17	406.788

Registratie dierproeven en proefdieren 2020

Dierproeven bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs

Tabel 11

Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	1520	4815					469		176						6980
Ratten	133	217					50		29						429
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen		35													35
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens		8													8
Geiten															
Schape		20													20
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															

Tabel 11 (vervolg)

Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	1653	5095					519		205						7472

Tabel 12

Universiteit van Amsterdam - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	1067														1067
Ratten	22														22
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten	6														6
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schapen															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	1095														1095

Tabel 13

Vrije Universiteit Medisch Centrum Amsterdam - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	2991	950													3941
Ratten	336	90													426
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schape															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	3327	1040													4367

Tabel 14

Vrije Universiteit Amsterdam - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	2096	779					85								2960
Ratten	85						105								190
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schapen															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	2181	779					190								3150

Tabel 15
 Universiteit Twente Enschede - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de Mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	284														284
Ratten															
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schapen															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	284														284

Tabel 16
Rijksuniversiteit Groningen - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	8379	1512					159		351						10401
Ratten	1100	329					150								1579
Cavia's	36						22								58
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren	54														54
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schape															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels	1701					146									1847
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	1249														1249
Andere vissen	668														699
Koppotigen															
Totaal	13187	1841				146	331								15887

Tabel 17
Leids Universitair Medisch Centrum - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	11373	3351					294		613						15631
Ratten	536	45					7								588
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters		182													182
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schape															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huichoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	675														675
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	12584	3578					301		613						17076

Tabel 18
Universiteit Leiden - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	618	425					4	286							1333
Ratten		161													161
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens															
Geiten															
Schape															
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huishoenders															
Andere vogels			76												76
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	6283							70							6353
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	6901	586	76				4	356							7923

Tabel 19

Universiteit Maastricht - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de Mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	1189	407	40				202		117						1955
Ratten	166	242					86								494
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen	34	50													84
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens		32					7								39
Geiten		34													34
Schape		89													89
Runderen	8														8
Andere zoogdieren															
Huishoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	60														60
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	1457	854	40				295		117						2763

Tabel 20

Radboud Universiteit Nijmegen - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	3792	2215					339		121						6467
Ratten	858	303					225		68						1454
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens		28					3								31
Geiten															
Schapen	9			143											152
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huishoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers	6														6
Andere amfibieën															
Zebrevissen	51														51
Andere vissen			160												160
Koppotigen															
Totaal	4716	2546	160	143			567		189						8321

Tabel 21
UMC Utrecht - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	3824	2654					242		237						6957
Ratten	271	609					54								934
Cavia's		52													52
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen															
Honden	22														22
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens	2	85													87
Geiten		30													30
Schapen		2													2
Runderen															
Andere zoogdieren															
Huishoenders															
Andere vogels															
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen															
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	4119	3432					296		237						8084

Tabel 22
Universiteit Utrecht - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	500	298					935								1733
Ratten	553						336								889
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren															
Konijnen							36								36
Honden	4	1	211				44								270
Katten			429	3			11								443
Fretten							24								24
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	30	6	75	3			20								134
Varkens	4						67								71
Geiten	183						1								184
Schape				8			98								106
Runderen							671								671
Andere zoogdieren															
Huishoenders	400		2050				446								2896
Andere vogels	15		6				129								150
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	3050														3050
Andere vissen															
Koppotigen															
Totaal	4739	305	2781	14			2818								10657

Tabel 23

Erasmus Medisch Centrum Rotterdam - Diersoort - Doel van de proef

Het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam heeft geen gegevens ingestuurd, ondanks herhaaldelijk schriftelijk verzoek.

Tabel 24

Wageningen Universiteit - diersoort - doel van de proef

diersoort	fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	toegepast en omzettingsgericht onderzoek ten behoeve van de mens	toegepast en omzettingsgericht onderzoek dierziekten, dierenwelzijn	toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	bescherming van het milieu	bescherming van diersoorten	onderwijs	forensisch onderzoek	fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	gereguleerde productie	kwaliteitscontrole	krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	totaal
Muizen	240						4								244
Ratten							8								8
Cavia's															
Mongoolse gerbils															
Syrische goudhamsters															
Chinese dwerghamsters															
Andere knaagdieren					21										21
Konijnen															
Honden															
Katten															
Fretten															
Andere roofdieren															
Halfapen															
Klauwaapjes															
Rhesusapen															
Java-apen															
Meerkatten															
Bavianen															
Doodshoofdaapjes															
Mensapen															
Andere soorten niet-menselijke primaten															
Paarden, ezels en kruisingen daarvan															
Varkens	256		389				10								655
Geiten															
Schape															
Runderen			188				34								222
Andere zoogdieren															
Huishoenders	230		2045				84								2359
Andere vogels	134														134
Reptielen															
Kikkers															
Klauwkikkers															
Andere amfibieën															
Zebravissen	602														602
Andere vissen	1159		2542				9								3710
Koppotigen															
Totaal	2621		5164		21		149								7955

Registratie dierproeven en proefdieren 2020

Ten behoeve van defensie

Tabel 25

Dierproeven bij Defensie - diersoort – doel van de proef

diersoort	medische tegenmaatregelen en toxicologie chemische dreigingen
Cavia	53
Rat	115
Totaal	168

Tabel 26

Dierproeven bij Defensie - diersoort – mate van ongerief

diersoort	terminaal onder anesthesie	licht	matig	ernstig	totaal
Cavia	2		51		
Rat	2		113		
Totaal	4		164		168

Bijlage 3

Lijst met vergunninghouders

(Artikel 2 Wod) zoals gepubliceerd in de Staatscourant

Erasmus Universitair Medisch Centrum (Erasmus MC), te Rotterdam *

Radboud Universiteit Nijmegen, te Nijmegen *

Wageningen University, te Wageningen *

Rijksuniversiteit Groningen, te Groningen *

Universiteit Leiden, te Leiden *

Universiteit Maastricht, te Maastricht *

Universiteit Utrecht, te Utrecht *

Technische Universiteit Delft, te Delft

Universiteit Twente, te Enschede *

Universiteit van Amsterdam, te Amsterdam *

Vrije Universiteit Amsterdam, te Amsterdam *

VU Medisch Centrum, te Amsterdam *

UMC Utrecht, te Utrecht *

Leids Universitair Medisch Centrum, te Leiden *

Academisch Medisch Centrum, te Amsterdam *

Nutreco Nederland B.V., te Boxmeer

Farma Research Animal Health, te Nijmegen

ATKB, te Geldermalsen

Janssen Vaccines & Prevention B.V., te Leiden *

BioTRADING b.v., te Mijdrecht

Fa. Rottier, te Kloosterzande

Provimi - Cargill BV, te Velddriel *

MSD Animal Health, te Boxmeer *

VisAdvies BV, te Nieuwegein *

Danone Nutricia Research BV, te Utrecht *

Vereniging Sportvisserij Nederland, te Bilthoven

Niewold Wildlife Infocenter, te Doesburg

Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek BV, te Veenwouden

Stentit BV, te Eindhoven

Topigs Norsvin, te Beuningen

Poultry Research and Innovation Centre, te Emmen

Alltech Coppens Aqua Centre, te Leende

Charles River Laboratories Den Bosch B.V., te 's-Hertogenbosch*

MSD-Organon N.V., te Oss *

Genmab B.V., te Utrecht *

FUJIFILM SonoSite BV, te Amsterdam-Duivendrecht

De Schothorst, te Lelystad *

Steunstichting VZZ, te Nijmegen
SOVON Vogelonderzoek, te Nijmegen
Stichting Kennis en Adviescentrum Dierplagen, te Wageningen *
UniQure, te Amsterdam *
RRR E&C, te Almere
ImmunoPrecise Antibodies (Europe) B.V., te Oss
Agrifirm Innovation Center B.V., te Apeldoorn
Stichting RAVON, te Nijmegen *
Equine Diagnostics, te Wyns
Jasja Dekker Dierecologie, te Arnhem
Bureau Mulder, te Groenekan
Chardon Pharma, te Herpen *
Natuurbalans - Limes Divergens BV, te Nijmegen
Glasaal Volendam BV, te Edam *
Gadeta B.V., te Utrecht
Bureau Waardenburg B.V., in Culemborg
Pharming Technologies B.V., te Leiden *
Viroclinics Biosciences B.V., te Rotterdam *
Dopharma Research BV, te Raamsdonkveer
Evidensia Nederland B.V. te Vleuten
Nederlands Kanker Instituut, te Amsterdam *
PSP Poonwalla Science Park, te Bilthoven *
Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie, te Utrecht *
Stichting Wageningen Research, te Wageningen *
Gezondheidsdienst voor Dieren, te Deventer *
Organisatie TNO, te Den Haag *
Biomedical Primate Research Center, te Rijswijk *
Van Hall Larenstein, te Velp
Hogeschool Utrecht, te Utrecht
HAS Hogeschool, 's Hertogenbosch
Hogeschool Rotterdam, te Rotterdam
Avans Hogeschool, te Breda
Aeres Groep, te Ede *
Hogeschool Leiden, te Leiden
Kon. Ned. Academie van Wetenschappen, te Amsterdam *
Ned. Inst. Voor Onderzoek der Zee, te Den Burg *
Envigo RMS BV, te Horst *
Innoser BV, te Lelystad *
Innoser Laboratories BV, te Leiden

(de met een * gemarkeerde instanties beschikken ook over een vergunning artikel 11a Wod)

Er is 1 vergunninghouder met alleen een vergunning artikel 11a Wod:

Hartelust B.V. te Tilburg

Dit is een uitgave van:

**Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit**

Postbus 43006
3540 AA Utrecht
T (088) 223 33 33
F (088) 223 33 34

info@nvwa.nl
www.nvwa.nl

januari 2022

proefdieren, we
onderwijs, biot
onderzoek, verz
veiligheid, doel
muis, vaccin, o
medicijn, verzo
huisvesting, ko